

Qui condueix?

Vicenç Villatoro

He sentit una campanya publicitària per la ràdio que m'ha fascinat. Expliquen alguna cosa relacionada amb accidents de trànsit i al final acaba sentint-se una veu que diu –jo només l'he sentit en castellà–: “No podemos conducir por ti”. Per entendre'ns, hi ha accidents de trànsit, morts, ferits, desgràcies, perquè ells no poden conduir en el lloc dels conductors. I qui són ells? Doncs l'anunci és de la Dirección General de Trafico. Per tant, ells deuen ser aquesta direcció general, és a dir l'administració, és a dir l'estat. Hi ha accidents perquè l'estat –lamentablement– no pot conduir, en comptes de nosaltres.

“No podemos conducir por ti”, però es nota que en tindrien ganes. I es nota a més que consideren que seria la solució. O, dit d'una manera, consideren que el fet que conduïm cadascun de nosaltres i no pas ells és en el fons el problema. Si en comptes dels ciutadans, immadurs, infantils, irresponsables, ineptes, poguéssim conduir l'estat, que bé que aniríem! És com si en una família estiguessin conduint el cotxe els nens petits, perquè el pare no pot estar per tot, no sempre pot estar al volant, com correspondria. L'estat pare no té temps per conduir, i ha de deixar aquesta feina tan perillosa en mans dels ciutadans infants. I és clar, la cosa no funciona.

L'anunci em té fascinat perquè em sembla la més perfecta síntesi d'una mentalitat que és present a tot Europa, que ha penetrat molt profundament en el govern de les Espanyes i que ha ocupat del tot la filosofia del govern de l'actual Comunitat Autònoma Catalana. Aquesta mentalitat segons la qual els ciutadans han de ser tractats com si fossin nens, incapaçs de mirar ells mateixos pels seus interessos, incapaçs d'actuar amb responsabilitat no ja col·lectiva sinó fins i tot personal, i que per tant necessiten la protecció permanent d'un estat paternal que miri per ells i els prohibeixi unes coses i els obligui a fer-ne d'altres, sempre pel seu propi bé. Com amb els nens.

Aquesta mentalitat és la que va portar el primer tripartit d'esquerra, progressista i tots els etcèteres a canviar el nom de dos dels seus departaments. El que era departament d'Ensenyament va esdevenir departament d'Educació. El que era de Sanitat, va esdevenir de Salut. Per què? Perquè un liberal pot arribar a creure, il·lús, que la responsabilitat sobre l'educació i sobre la salut és de les persones, dels individus, i que la responsabilitat pública és sobre el sistema d'ensenyament

i sobre el sistema sanitari. El Govern es preocupa dels hospitals, jo em preocupo de la meua salut. Doncs no. Per als governs intervencionistes i estatalistes resulta que també la meua salut i la meua educació és responsabilitat d'ell. Jo no en tinc cap, de responsabilitat. Pagar, votar i callar. Ja m'ho arreglaran. Ja m'ho planificaran. Ja em diran el que puc menjar i el que no puc menjar. Ja es preocuparan, com si fossin els meus pares i jo un menor d'edat. I llàstima que “no podemos conducir por ti”.

El segon tripartit d'esquerra, progressista i tots els etcèteres –excepte el “catalanista”, que s'ha perdut pel camí– ha heretat aquesta mateixa afecció a fer normes per a tot, a creure que si l'estat i no els ciutadans menors d'edat poguéssim portar els cotxes tot aniria millor. Per exemple, si l'estat poguéssim ser propietari dels pisos, i no pas aquests particulars desapareixius, i fos l'estat qui decidís qui va a viure aquí i qui va viure a allà, les coses serien millors, més endreçades i més planificades. I potser té raó. Però altra vegada converteix l'estat en un pare totpoderós, a canvi de convertir els ciutadans en nens menors d'edat. Per tant, com que lamentablement l'estat no tan sols no pot conduir per tu, sinó que no pot ser el titular de tots els habitatges del país, considera que si tu no en fas un bon ús, si tu no fas el que s'ha de fer, te'ls pot expropiar. El dret a l'habitatge està per damunt del dret a la propietat, deia un *hooligan* de la llei, també per la ràdio. Sona bé. Llàstima que a tantes famílies treballadores, a tantes famílies de classes mitjanes, els ho han explicat tard. Si els haguessin dit abans que el dret a l'habitatge està per damunt al dret a la propietat, potser no s'haurien passat la vida pencant i estalviant per comprar-se un pis, i s'haurien posat simplement a la cua dels qui demanen que se'ls doni accés a l'habitatge a què tenen dret. No podem conduir en el teu lloc, però ens agradaria. No podem ser els propietaris dels pisos, però ens agradaria.

Ens queixem molt sovint que els ciutadans són incívics, irresponsables, que van només a la seva. Però al mateix temps uns poders públics intervencionistes, paternals, hiperprotectors, ens conviden a cada moment a la irresponsabilitat. Ens diuen que som menors d'edat. Que no som qui per preocupar-nos del bé comú. Que això és cosa d'ells. Que tant de bo poguessin conduir ells, en comptes de nosaltres. Que són ells qui, en nom del nostre bé, ens poden dir a quina velocitat podem anar per les carreteres, què n'hem de fer dels nostres pisos, quin menjar perjudica la nostra salut... L'estat intervencionista i protector infantiliza els ciutadans. Monopolitza decisions que hauríem de compartir. Ens demana que li donem tota la nostra confiança, a canvi de garantir-nos tota la seva protecció. I, òbviament, com no podia ser d'altra manera, mai no aconsegueix protegir-nos del tot. Ens demana dimissió de qualsevol responsabilitat pública i ens ofereix a canvi una seguretat que no té ni podrà mai garantir del tot. Ens diu que som nens, ens tracta com a nens. I als nens se'ls tracta com si no fossin ni poguessin ser responsables dels seus actes. Amb promeses de seguretat i de benestar, ens prenen responsabilitat, és a dir, ens prenen llibertat.

“Ens queixem molt sovint que els ciutadans són incívics, irresponsables, que van només a la seva. Però al mateix temps uns poders públics intervencionistes, paternals, hiperprotectors, ens conviden a cada moment a la irresponsabilitat”